

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. De adultis ad rationis vsum peruenientibus placita & decisio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

CERTAMEN II.

*De adultis ad rationis vsum peruenien-
tibus placita & decisio.*

Refertur in hac quæst. de aliquorum adulterum à gratia, sufficienti enim reprobatione erit Armacani lib. de quæstionib. Armenorum q. 27 aliteris, aliquorum hominum peccata, æque atque peccata Damonum, lege à Deo lata esse irremissibilia, quare ea Dei lege, & decreto itante hominibus, qui ea peccata admiserint auxilium sufficiens denegabitur: cum nulum illi Dei absolute decreto præstare absolute possit ad remissionem eorum peccatorum, & salutem, quæ abique remissione eorum obtineri absolute nequit; cum sententiam errorem in lege censens, multisq; confutans S. Th. 3. p. 3. q. 86. a. 1. Domi. Soroto. de natur. & gratie. 18 Vega lib. 15. in Concil. Trid. c. 1. Valq. 49. c. 1. Quod si lege decretum Dei non remittit, eiusmodi peccatis iniquolente Armacanus (vt verba sonant) intelligatur, mesito cum censuram subiuit, cum ad peccatores omnes illud Matt. 11. ferio, nec illatione dirigant. *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos;* hæc sepe scriptura absolute, ac indefinite, quæ & vniuersaliter, clamat Deum nolle peccatores petire, sed potius, vt conuertatur ad Deum & vitam. Neque vllis est scripturæ locus qui errori huic faueat vt doctæ præd. DD. ostendunt, videtur est apud rigidissimum locorum scripturæ. & Patrum ad rem. Iohannit. cum interpretem Valq. cit. etenim illud r. Iohannis 5. *est peccatum ad mortem non pro illo dico, vt roget quis, non quidem absolute, (sed tantu distia consequendi, cum qua dixerat immediate orandum pro non peccantibus ad mortem.* vt Hieron. Dialog. 3. contra Iulianum, & Caiet. ad eum locum, quos Valquez laudat, & sequitur c. 1. n. 3. S. Mibi vter: item Matt. 12. *qui dixerit verbum in Spiritum Sanctum non remittetur eis, neque in hoc faculo, neque in futuro.* Quidquid enim hic per peccatum ad mortem & verbum contra Spiritum Sanctum intelligatur, & de irremissione futura coram (quod huius loci non est.) intelligatur, solum continent ea loca irremissionis prædicationem, (quæ cum sufficiente absolute medio, & gratia ad obtinendam remissionem non pugnat) non autem absolutam ex lege, & decreto Dei coram peccatorum irremissibilitatem. Tertius locus ad Hebræ. *impossibile enim est eis, qui semel illuminati gustauerunt etiam donum callest, &c. & prelati sunt, rursum reuolueri ad penitentiam.* Sed tamen illud impossibile tantumdem ac difficile, valere docet, & acutè intellexit Anselm. v. Ioa. 5. *Quomodo vos potestis credere, & c. 12. non potuerit credere;* id quod ex contextu eius, & sequentis capitis profundè & clarè ostendit. Et sanè quod valde difficile est, cum iure, tum communi hominum estimatione pro impossibili haberi, & late appellari vulgariter est, quam, vt pluribus probetur.

¶ Nonnullis diu inquis, & in peccato obduratis in
anctatorum peccatorum peccatum auxilium non solum effi-
cacia sed sufficientia, proxima ad penitentiam, & imple-
da precepta & intentionum victoriam aliquando, & alia
mandata nec per breuem vite periodum, a Deo denegari,
20. elique excludi ac reprobari fabulibus videtur fuisse
Henric. quodlib. 8. q. 5. magis in id quam in opusculum
propendens: docuere aut expresse Alentius in c. Mart.
c. 1. Greg. Arim. in l. 4. de q. 19. circa folentis, impugnatione
solutionis 2. Caiet. in c. 19. loan. ad Rom. Non poterat: cre-
dere. Roffens a. 6. contra Lutherum Rid. Part. a. 7. pag.
2. 4. v. Patribus confirmis: tamen opusculum magis
pvi efficitur. Sunt autem in hac sententia ritia ani-
maduerenda. Primum non admitti ab eius Doctorib.
animadmodum reprobandum & gratia omni, & medio effi-
cienti ad salutem: siquidem ad priora illa peccata, quibus
afflictebant, obduerunt; & in quorum peccatum priuati
deinceps sufficientibus auxilia vitam vitanda, auxilia fuffi-
cientia eis adfuisse fatentur, ac proinde eos ab omni
proptus auxilio gratie excludi fuffe negant. Quod
ipsum in fauilo errore de aliquorum peccatorum admiffi-

Chriftoph. de Ortega de Vno. Tomus II.

torum irremissibilitate ex lege, & decreto Dei Atma-
tiam etiam supponit, & admittit: secundo Doctores illi
etiam post peccata alia pluries obdurate, & obtinate pec-
catum reprobationem ad gratia sufficientem omni, & per
totum vitæ tempus reliqua non afferunt, sed aliquan-
diu solum, per tempus, etsi non admodum breue: in quo
ab aliis Doctoribus discordant: etenim breui aliam
tempore præfatos homines sufficientem etiam ad salutem
auxilio, idque in peccatorum penam, defuit experimen-
to notum omnibus est: siquidem plerique ex cis sine an-
teactōrum ipsis ad salutem necessarii, actuali memoria
ylla, cogitationeque penitentia ipsis ad salutem neces-
saria, aut præceptorum Dei continua aliquandiu per
tempus breue, nec semel tantum in vita, sed pluries vi-
tam degunt, vt illud *ex fide ad opus* & pullo, aon de con-
tina pulsatione interitis auxiliis (quæ ab eis immisit co-
gitationibus est: proflus nequit) non interrupta sed phy-
sice momentis singulis continuata intelligi nisi experien-
tia ipsa relucit minime possit. Sed vt bene Valq. docet,
atque explicat, c. 5. n. 6. exemplo hominis ad opium al-
terius pulsantis, qui non continuis, ac nunquam interrup-
tis tuncionibus pulsatur, sed post primam pulsationem
tantillum expectat, an respondeant quod ni fece-
rint, iterum ac si deinceps iterum, atque iterum
pulsatur, quarum pulsationum numerus, & interrup-
tionis diuturnitas taxatio, & scientia penes Deum
solum est: potueritque esse præfata peccata: cum ad
vitæ medium, tam ad finem, & quæ cum peccatoris, qui
anteacta vitæ vocationi, & internæ pulsationi Dei ad
penitentiam, & salutem non respondit, & vel vi morbi, &
periculi, aut aliorum deinceps ad alia omnino distracta
moris, iustissima damnatione coniungitur. Porro mora
pulsandi, & vocandi sufficienter ad vitæ medium obdura-
tis in peccatis anteactæ vitæ etiam prædestinatis, qui ad
etiam finem respiciunt non semel contingit, vt experientia
etiam compertum est. Sed præfati Doctores de reprobis
in postrema vite parte, non sufficienter quidem vocatis ob
anteacta peccata, post quæ nullatenus sufficienter ad peni-
tentiam, observationemque mandatorum vocentur, vi-
dentur loqui.

3. Tertia de adultis in re præfente fententia eft: neminem, adhuc barbarum, atque in fylvis degentem fufficienti gratia, & medio absolute tali ad falutem deftinui, tamenſi proximo auxilio & gratia fufficiente ad fidem, ac ſubinde ad falutem plures ex barbaris illis deſiderantur, vt eſt maniſeſtum: quando quidem de fide Chriſti, at in Deum, eorum pluribus cogitatio quidem, ſine qua gratia, & auxilium ſufficiens ad fidem eſſe non poteſt, nuſquam occurrir. De auxilio vero: & gratia proxima ad penitentiam de peccatis admiſſis tamenſi non intuitu, ac ſine phyſica interruptione omnibus etiam fidelibus adſit experimentis quotidianis notum eſſe non oportet: ubi aut, exceptis illis, qui ſtatim in peccati penam ſubito obeunt, vel interimuntur atque a Deo illicito damnantur, reliquos omnes, qui poſt admiſſum mortale aliquandiu vivunt, auxilio, & vocatione ſufficiente gratia læ ad penitentiam & falutem per ipſum absolute ac eaſiſquebilem a Deo ſufficienter proximè vocari. Hanc ſententiam cum diſtinctionibus præſatis nulli euidenti & meditatione Theologica docet Vaſquez, nollet citata diſputatio 97, à capite 3, ac deinceps in eius vtro ſententia parte prima de auxilio, & gratia ſufficienti absolute remota tamen non proxima à qua aduſorum nullus dicitur excluſus diſpo continetur. Alterum negativum, nempe adultis pluribus gratiam, & auxilium proximum ad fidem & falutem non dari: quod in infidelibus pluribus vt diximus patet, ac de quo ſubinde nulla Theologis controuerſia eſt poſſit. Alterum poſitiuum, nempe auxilium & gratiam remote ſaltem ſufficientem ad falutem adultis omnibus collatam a Deo fuiſſe. Ex cuius bono vlti ſeriet, vt proximiora ad fidem & falutem auxilia & media ſufficientia ſaltem & quandoque etiam efficacia ipſi demum conferrentur, vt eo etiam ſenſu verum illud ſit axioma, *faciens, quod in ſe eſt Deus non denegat gratiam*. Quocirca cum axioma illud plures, non ex Machilienſibus, & Sempilagianis ſolum, ſed etiam ex ſcholaiſticis Theologis de faciente, quod in ſe, ac de ſe ſolum eſt, ex nature virtutis variis modis

quibus semipelagianum vitam arbitrantur, intelligant
(quem tamen vt eo loco vidimus non vitant) cauendum
hic est, ne remotum illud auxilium, & medium
sufficiens ad salutem proximo naturale, ac debitum natu-
rae, eiusque naturali omnino cursui, & dispositioni esse ad-
mittatur. non autem, aliquatenus saltem, & indebitum, &
quod Christi meritis debeatur, aliquo eum semipelagian-
ismus non vitabitur, vt citato loco monstrauimus.

4. Si ergo in prima conclusio, Nemo adultus ab auxilio, & gratia, remote falem; sufficiente ad salutem exclusus, ac reprobatus a Deo fuit. Hæc conclusio nemo Theologorum adfectu, immo vero consentient, quotquot ea de re disputant. Alexander 3. p. q. 69. m. 3. a. r. adult. & 2. p. q. 1. m. 3. c. 1. S. Thomæ 1. 2. de veritate a. 1. ad 1. S. Bonav. in 3. d. 5. a. 1. q. 2. ad vltim. Durand. ibi q. 1. r. 9. Gabriel in 2. q. 2. c. 3. dub. 1. Adrianus quodlib. 4. a. 7. principali punct. 3. Sotus de de natura, & gratia cap. 11. fine & in 4. d. f. q. 1. a. 7. fine Valquez proxime, & posteriori res reliqui ac postremo Quirós d. 19. de prædestinati-
fidei, 7. tam et male id ad parulos decedentes sine baptismo extendit. Et expressa sententia Pauli Orsoly Augu-
stini contineat Apologia pro arbitrij libertate longè
ante meo, scribentis, *Nam semper hæc fideles, æque in ob-
rata sententia: Deum adiutorium suum, non solum in cor-
pore suis, quod est Ecclesia: cui præfitebatur, hoc crediturum fidei
gratia sua dona largiuntur, verum etiam in universis
in hoc Mundo genibus suis propter longanimitatem sui, eternamque
elementam subministrant. Non, ut tu afferis cum
discipulo tuo Calestio: cum iam apud Africanam Synodum
occulta illi impiorum dogmatum natura convulso esset, ex
solo naturali bono, & in libero arbitrio generaliter
universis eam gratiam contributam; & sed præstare quodi-
eque per tempora per momenta, per atomos, & cunctis, & sin-
gulis ministrant. Vbi amplius docet, quam nunc intenda-
mus, & quod dicemus certam, 3. inferet: fubdit vero,
quantum ergo de Dei adiutorio gaudeam, & per id metire,
quod ministrari per singulas etiam gentibus probet: mani-
festum nobis esset, quom vique in finem casere, & quem
fina cessatione invocare debemus: iustia: itaque cum
videas hominibus ignavis tantum diaboli incubuisse
negitiam in sperandam, nullam hinc credis Dei in
custodiendo gratiam præfuisse? Post pauca, Ad vero, &
ut adde adiutorium Dei, & per singula, & per singulas ma-
nifestis probes, attendemus ait, illud quod Iob 1. di-
abolus verissime dixit. *Nonne tu vallas eum ac post mulla
in sententiam eandem concludit. Ex quo eundem sensum
declaramus esse nemini hominum desit adiutorium: præ-
sertim, cum salubrior infirmitas, & infirmitas infirmia. Eri
autem de auxilio sufficienti proximo ad finem pœnitentiæ
peccatis admissis omnibus, & singulis concedatur
mens Augustini explorata pro parte affirmante non fuis-
immo pro negatiua videatur stare, (de quo certam, 3.)
de remoto vero auxilio sufficientem nemini negatim immo
verò his quibus proximum negavit remotum illis ipsi lo-
cis concefit. Atque hæc enim fuisse sententiam de auxilio
sufficienti remote falem ad salutem adultis omnibus
a Deo prorsus vel inde claret quod eius discipuli &
individi afficte Prosper & Fulgentius eidem sententia
constanter infister.**

5. Prosper agitatur à preceptore Augustino, ubique in hanc materiam, & disputationem incidit, Dei adiutorium & auxilium gratia omnibus nationibus, earumque hominibus singulis à Deo collatū, quod obinde generaliter vocat, expresse docet 1. de vocat. gentium cap. 2. alias 7. lib. 2. cap. 13. alias 5 cap. 19. & 2. 3. lib. 7. cap. 5. alias 7. ex quo recitanda hæc opportune citant. Quibus, præter conclusionis affectionem, præcavimus, quæ eius veritatem obscuret, eamque in deterius aliquid sensum possent detorquere. Sine igitur novissima contempleris [scilicet] primasque verba notabiliter, & pie credis, omnes homines [alios fieri Deum velite, semperque voluisti] &c. hoc non aliunde monstratur, quam Dei beneficiis, eaque præcedente Dei, quam ubique generatioibus communiter, atque indifferenter impendisse fuerunt animi, & sunt huiusmodi dona ita generaliter, ut per ipsorum testimonia ad querendum curam Deum possint homines adiuvantibus deus auctorem verum per omnia læta præstans auxiliis specialis gratia largitus superflua eff, subtingit verò. Deo autem placuit hanc multis tribuere, & illam à nemine sub-

maiores. Specialis vero nomine gratie efficacem intelligit ad quærendum verum Deum, credendum vere fides, deinceps consequendam iustitiam et fidesdem consummationem. Quam gratiam multis à Deo datam ait, dicitur à gratia sufficiente et communi, quam omnibus affert. Deo concessam, et merito quidem: nomen quippe specialis gratie, hoc proxime, hoc remotè, locum efficacis gratie Theologus tribuit: quia specialitas et maioritas naturæ ductionis, vel intentionis vius gratie sufficientis non alia ad gratie individualia physica de quibus nihil habet scientia, vel doctrina Theologica docere potest, omnino spectant: quocirca in huius loci et alterius ex præceptis statim recitandi à Valq. interpretatione discordia, locum enim c. 3. n. 20. verbi gratia, gratie specialis non omnibus multique concessa, ac non omnibus, gratia interna vocationis, sed inspirationis ad bonum, alterius vero non specialis, sed communis omnibus adultis datæ, externorum signorum, et beneficiorum gratia Prosperi intellexit: sed præterquam quod specialis gratia proprie non pro interna quæ à Theologis, et Patribus de præfata loci viurpata est, vt dicit, neque eo nomine ab aliquo eorum gratia interna, inspirationis ab externa, vniua quàm huiusmodi frequentibus, et necessariis donibus gratie interne, et externæ ab eis semper distinctæ, externa signa, et beneficia quibus nisi per cognitionem et iusticiam de eorum assimilabilitate, et debito obsequio conferenti adhibita ratione videntibus, de quibus et c. 1. Prosperi agebat nihil magis, quam infans ab ætate rationis corpore perpetuò à naturæ, æque naturæ constitutione stupidi, et amensibus magis, infirmis adhuc remota ad salutem esse possint: cum tamen huiusmodi gratia sufficientia esse nequeat: constant Fulgentius, scribens. Sicut medicus nullus est ineptioris filioque, et quæ aliquo tempore celsitiori potest deessere medicus. Quæ remotionem saltem medium ad salutem infirmorum ad iustitiam requirit. Quæ non reprobant Augustini sententiam ex lib. expositionis quarundam prophetiarum epistol. Rom. c. 4. et de prædestinatione et gratia, capite 13. de qua cert. 2.

6. Porro scriptura hec conclusio de auxilio sufficiens, saltem remotum, ad salutem à Deo promissa adhiberi ad vltum rationis peruenientibus omnibus & fingulis personis solet ex 2. ad Timot. *omnes enim homines saluti proutque de deficiendo. vero, & fecio salutis aduolunt salutem à tribus, ac Theologis communiter acceptam tale auxilium non potest nisi de sufficientia saltem aliquo modo ad salutem omnibus prouideatur: verum etiam ex proximè deicientis medici ad salutem verum deficiendum salutem deum demonstrant, non autem contra ex deficiendo salutis deficientis absolute medici ad ipsam promissa à Deo finem colligunt, vt dicemus contra, n. 3. Sanebus prolixius tractatum ad Rom. 2. quod omnibus dicitur, ac solamini, à Deo fuisse. *An duntaxat bonitas eius, & patientia, & largitas, & clementia, & ceteris quod benignitas Dei ad pietatem te adducit, secundum autem duritiam tuam, & Dignitatem bonitatis, & benignitatis misericordiam Dei peccatissimis quibusque, & obduratissimis peccatoribus datur auxilia, ac remedia sufficientia, gratia saltem remotus, ex quo accessu indultus nostris, sufficientes proutque potius, adquiri ad salutem sunt; que contemnuntur ab impijs, non respondendo, contemptus autem, maxime violens, ex duritia cordis, absolutam donatiam, ac receptam medicis, & auxilijs neglecti, & prae cunctis donata contempsit, essentialiter supponit, curam medicis, & auxilijs ipsorum sufficiens, necdum dat, remedijs sufficientibus, nec dum solatis applicitis, contemptus duritiae in eis non violens ad salutem esse minime de facto potest. Probatur ex 2. ad Rom. cente. *Non est dignitas nisi qui Sibi quatuor nationes Barbaras omnium gentium nationes, quod Dei in salutem salutem defecerunt, & prouidentiam intellexit. Nam idem Dominus dicitur in omnes, qui inueniuntur, omnis enim quicumque inuocauerit nomen Domini saluus erit. Ne autem gentes, que non Deum inuocant, in eum uenire distinctionem Iudeorum, ab impijs, siquæ exaltationem præstarent, quod uia non inuocauerint, nec potuerint, cum nullum adhuc remotum principium ipsum inuocandi, in quoque credendi eis aduerit, hanc curam exaltationis credendi eis aduerit, *Quomodo inuocant, in quem non potest obiecti.****

adiderunt? aut quomodo credent, sine predicante? Respondet autem verbis Psalmi. 18. Et quidem in omnem terram exiit. Sonus eorum. Et in fines orbis terra. Verba eorum. Quorum? eorum nimirum de quibus psalmus ille loquebatur, nempe: Celi narrant gloriam Dei, & opera manuum eius enuntiat firmamentum. Dies dies enuntiat verbum eius: noctes noctes indicant scientiam. Non sunt loquela neque sermones quorum non audiantur voces eorum. In omnem terram exiit, sonus eorum, & in fines orbis terra. Verba eorum. Unde constat plurimum Patrum interpretationem de de sensu mystico predicationis Apostolorum a Paulo ibi intento, ut omnis terra nomine tota Palestina; in qua iam tunc Apostoli predicauerant, & scriptura phrasi omnis, vel vniuersa terra dicitur: vel stylo prophetico futura in vniuerso ab Apostolis predicatio. Præteriti voce ab Apostolo præsumitur, bonam quidem accommodatitiam esse, aut litteræ rigore de predicatione celorum, atque operum Dei harmonia in vniuerso, cuiusque successus motibus constantia, ac permanentia, Paulum fecit, & Psalmistam fuisse locutos, præfata contextus observatio, & explicatio demonstrat, ut docet censet Iansenius in eum Psalmum. & Vázquez de 97. cap. 3. num. 30. & Hæc verba expositione. Id quod ex locis aliis Pauli epistolæ eiusdem cap. 1. sumatur. At enim num. 18. Reuolatur enim ira Dei super omnem impietatem hominum eorum, qui veritatem Dei in inuistitia detinuerunt, quod notum est Dei manifestum est in illis: Deus enim illis manifestauit, inuistibilia enim Dei per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur: sempiterna quoque eius virtus, & diuinitas, ut sint inexcusabiles: quia, cum cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt: sed euauerunt in cogitationibus suis, & obsecratum est insipienti cor eorum ubi perpende, veritatem Dei in iustitia detinere: & illud, cum cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt, sed euauerunt, scilicet: quia notitia eis ex vniuersi structura, non naturalis solum, sine admixtione supernaturalis modi adiuncti, ut iustitiam seruare, atque aduersus illos religionis, & gratitudinis possent absolute exercere, atque ita ad vltiorem gratiam fidei, & iustificationis discurrere, detinuerunt in iustitia, & debitos illos actus religionis, & gratitudinis primæ illi Dei notitiæ non annuendo, atque eam euacuando, atque ob inde insipientia idolatriæ, atque ignominia passionibus, quas statim recenserat, traditi a Deo sunt. Constat ergo ex Paulo remotum saltem salutis principium, mediumque sufficiens adultis omnibus præstitum a Deo fuisse. Vnde supernaturalitas gratiæ quoad modum in auxilio naturali, quoad substantiam, satis superque apparet.

7. Probat autem tursus sufficiens medijs, remoti saltem ad salutem ex naturalis dictaminis rationis ultra existentiam, & facultatem nature, a Deo cunctis gentibus, quantumvis barbaris, ad vsu rationis peruenientibus provisionem: quia cum iustitia Dei (id est operum honestatē, & turpitudinem) cognouissent, non intellexerunt, quoniam, qui talia turpia, & ignominiosa agunt, digni sunt morte: quod vix intelligissent, ni insipientia ob dictaminis primi ex Dei providentia specialis, & nature, quo ad modum saltem, indebita conceptum traderentur: ita caput illud concludit, cap. verò 2. idem argumentum dictaminis rationis aliunde persequitur: nempe ex iudicio de prauis aliorum actionibus, quas nemo ad rationis usum perueniens in alijs non damnat, ergo possent inde absolute eas in se vitare, ac non inhoneste, sed ex honestate operari, atque ad vltiorem fidei iustificationis, ac demum salutis, gratiam peruenire, ac proinde nemini eorum adultorum exculationis locus, quominus ad fidem, & reliquas gratias peruenirent, locus pareretur: cum ex recto medijs illius remoti sufficiens vlti peruenirent ad illas peruenire. Hanc habet emphasim capitis eius secundum initium. Propter quod inexcusabilis est homo omnis, qui iudicat: in quo enim iudicat, aliter re ipsum condemnans eadem enim agis, quæ iudicas. Subdit autem num. 3. Existimas autem hoc homo qui iudicas eos, qui talia agunt, & facis ea? quia tu effugies iudicium Dei? Subiungit vero. An diuinitas &c. Quod expendimus ex parte alia, atque ex contextus eius filo vim etiam recipit hoc iustitiam inferius verò pergit: sine acceptione personarum Iudei, aut Græci huiusmodi excusatione de suis malefactis, quod legem scriptam Iudeorum non acceperit esse a Deo rectissime exercendum, cuius

dignam Paulo rationem reddit, non sane aliam quam de dicitur, atque explicamus num. 14. cum enim gentes, quæ legem (scriptam) non habent naturaliter (quoad substantiam) ea quæ legi sunt, faciunt, eiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex, qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis testimonium reddente illis conscientia ipsorum, & inter se inuicem cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentibus in die, cum iudicauit Deus oculis hominum.

8. Porro assertioni huic de auxilio sufficienti, saltem remoto, caute insiluit, Augustinus ibi etiam ubi sufficiens auxilium proximum aliquibus obduratissimis peccatoribus (ut Pharaoni) creditur denegasse, cap. enim 62. libri expositionis quarundam propositionum in epistolam ad Romanos. ait: Sicut illa misericordia præcedens fidei tribuitur merito, & ipsa induratio præcedens impietati cum tamen homini liberum non auferatur arbitrium, siue ad credendum Deo, siue ad impietatem, ut consequatur nos iudicium. Quod saltem de remoto medio sufficienti ad fidem cuius abusu impietas, ob quam induratio, siue auxilij efficacis, siue sufficientis etiam proximi de negatione incurritur, necessario intelligendum est, similiter debet de sufficienti, saltem remoto, intelligi illud de prædestinati. & grat. cap. 15. de Pharaone, & Nabuchodonosore. Hic manum Domini sentiens in recordatione propria iniquitatis ingenuit, alter libero contra Dei misericordissimam veritatem pugnavit arbitrio. De Pharaone vero solo dixerat cap. 14. Patientia Dei ei valere debuit ad salutem, quæ differens iustum, meriti quoque supplicium, miraculorum verbera crebra desebat. Nemoquid non potuit, sicut flagellis cadens expulsi populum, ita miraculis credens Deum tantæ virtutis agnoscere. Quod de potestate pro auxilium sufficiens, remotum saltem verificari, ut minimum, debet pro anteriori tempore, in quo ob usum eius prauum, obdurationem cordis per sufficientis etiam, si velis, auxilij denegationem, tempore posteriori fuerit promeritus, ex quo loco patet illud excitato cap. 62. libri præfati expositionis propositionum in epistolam ad Romanos huic conclusioni non officere, sed prodesse eius sunt verba. Non ergo hoc illi (Pharaoni) imputatur, quod tunc non obtinuerat: quandoquidem obdurato corde obtinere non poterat, sed quia talem se præbuit, cui cor obduraretur. Neque aduersatur, sed fauet conclusioni illud eiusdem Augustini de gratia Dei cap. 1. sub medium. Si autem hoc adiutorium gratiæ, vel Angelo, vel homini, quam primum facti sunt defuisse, quoniam non talis natura facta fuerat, ut sine diuino adiutorio posset permanere, si vellet, non vitæ sua culpa cecidisset: adiutorium quippe defuisset, si ne quo manere non posset. Nunc autem, quibus deest tale adiutorium iam poena peccati est. Vtrobique ergo fatetur abusum medijs, & auxilij remoti sufficientis ad peccatum vitandum, ob quod auxilio gratiæ sufficienti etiam placet a Deo puniuntur, sed expressius adhuc 19. de ciuit. cap. 13.

9. Eandem conclusionem supponunt & probant idem Augustinus, Prosper, Fulgentius & alij certam præcedendi, imo, & recitati tom. 1. de Deo vno controu. 3. de 1. Deum non deservire hominem prius, quam ab ipso deservat, quocumque illud sensu explicatur: similiter & proloquium Theologicum de quo dicitur. Et tunc quod in se est, Deus non denegat gratiam. Quousque etiam modo intellectum: id enim conclusionis huius nihil refert. Tertio probatur ex vehementi desiderio diuino salutis omnium, ex quo de eorum malis culpæ vehementer dolet, atque ad eorum supplicia æternumque interitum venit, immo trahitur inuictus, ut de voluntatis Dei de omnium salute vehementia & ardore agentes dicebamus controuers. 4. d. 6. de diuina voluntatis actibus erga creatura obiecta: ubi enim verum, seriumque desiderium salutis, absolute tamen inefficax, actuale motiōem ad electionem, & applicationem medijs adhuc sufficientis ad salutem non inferat, quia vim solum motiūem, non autem determinatiuam ad medijs alicuius electionem, & appetitionem importat, aut valde a Deo ardens desiderium, atque in scripturis proclamatur, & quod præfatus effectus doloris, & violentiæ (eo modo, quo in Deo admitti possunt, & debent) cum de negatione auxilij, medijsque sufficientis, saltem remoti, ad salutem nequit plane consistere: maxime respectu adultorum, qui propria culpa damnantur, & pereunt: de

